

Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring

2014

NAFO-rapport: Kompetansetiltak for to- og flerspråklige assistenter i barnehagen (KOMPASS)

MARIT GJERVAN

Kompetansetiltak for to- og flerspråklige assistenter i barnehagen 2013-2014

Bakgrunn for kompetansetiltaket

NAFO fikk i brev fra Utdanningsdirektoratet 26.06.13, godkjenning til å bruke restmidler fra 2012 til videreføring av kompetansetiltak for to- og flerspråklige assistenter i barnehagen. NAFO fikk tildelt midler fra Kunnskapsdepartementet i 2010 til å starte opp kompetansetiltak for denne gruppen barnehageansatte. Utgangspunktet for tildelingen var at tiltaket skulle bygge på Kompass-modellen fra Høgskolen i Oslo og at denne modellen skulle videreføres ved andre høyskoler eller universiteter. NAFO ledet i perioden 2010-2012 kompetansetiltak for to- og flerspråklige assistenter i barnehagen i samarbeid med HiOA, Høgskolen i Telemark (HiT) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH). NAFOs rapport og film fra dette tiltaket finnes her: <http://nafo.hioa.no/om-nafo/nafos-prosjekter/kompass-kompetanseheving-for-tospraklige-assistenter-i-barnehagene/>

NAFO fikk innvilget overføring av midler fra Utdanningsdirektoratet for å opprette videreføre kompetansetiltak for to- og flerspråklige assistenter ved to høyskoler (HiT og DMMH). Samtidig skulle vi etablere samarbeid med en ny høyskole for å kunne tilby KOMPASS for flerspråklige assistenter i en ny region. NAFO inngikk kontrakt med Høgskolen i Østfold i februar 2013 med avtale om at høyskolen skulle sette i gang KOMPASS-kurs for inntil 20 flerspråklige assistenter. De fikk tildelt kr 400 000 fra NAFO. HiØ har ikke klart å sette i gang kompetansetiltaket grunnet manglende rekruttering i Østfold fylke. NAFO fikk dermed tilbakebetalt kr 348 250 (etter at det ble trukket fra utgifter til administrativt arbeid). NAFO søkte så Utdanningsdirektoratet om å få omdisponere disse midlene for å gi tilbud om KOMPASS til flerspråklige assistenter ved Høgskolen i

Oslo og Akershus, og fikk dette innvilget. NAFO har fått svar fra HiOA om at de vil sette i gang et slikt kurs fra august 2014.

I perioden 2013-2014 har NAFO derfor videreført kompetansetiltak for to- og flerspråklige assistenter ved å samarbeid og tildele ressurser til Høgskolen i Telemark (HiT) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH). Tiltaket ble satt i gang høsten 2013 og ble avsluttet i mai 2014. Vedlagt følger rapporter fra høgskolene.

Mål for kompetansetiltaket

Målet for kompetansetiltaket for to- og flerspråklige assistenter er å utvikle sin barnehagefaglige kompetanse og øke deres bevissthet rundt egne kvaliteter og sin egen rolle i barnehagen. Videre er det et mål at barnehagen gjennom deltakelse i dette kompetansetiltaket øker sin kunnskap om flerkulturell og flerspråklig praksis, slik at de ansatte kan bidra til å utvikle barnehagen til et godt pedagogisk tilbud for barn og foreldre. Barnehagen skal være en lærende organisasjon. Personalet i barnehagen må stadig utvikle sin kompetanse slik at de er i stand til å møte endringene i samfunnet (Kunnskapsdepartementet 2011: 22).

Kompetansetiltaket må også sees i sammenheng med Kompetansestrategien for framtidens barnehage 2014-2020¹. Der er hovedmålene å

- rekruttere og beholde flere barnehagelærere og ansatte med relevant kompetanse for arbeid i barnehagen
- heve kompetansen for alle ansatte som jobber i barnehagen
- øke statusen for arbeid i barnehage

1

http://www.udir.no/Upload/barnehage/Kompetanse_for_fremtidens_barnehage_2013.pdf?epslanguage=no

Ett av de tematiske satsningsområdene i kompetansestrategien er «Et godt språkmiljø for alle barn». Kompetansetiltaket for to- og flerspråklige assistenter kan sees som et ledd i kompetansestrategien.

Gjennomføring av kompetansetiltaket

NAFO har vært prosjektleder for kompetansetiltaket. Vi har tildelt midler og samarbeidet med Høgskolen i Telemark (HiT) og Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH) som har stått for den faglige gjennomføringen. Høgskolene har ansvaret for å tilby kompetansen gjennom kurs/etterutdanning, i tråd med tidligere gjennomført kompetansetiltak (2010-2012). Kompetansetiltaket har bestått av informasjonsmøter for deltakere og veiledere, studiesamlinger og veiledning. Som prosjektleder har NAFO deltatt på ett eller flere av disse arrangementene med faglig innlegg og informasjon om NAFOs pedagogiske ressurser.

Faglig nettverk

NAFO arrangerte et fagseminar for høgskolene ved oppstarten av prosjektet, høsten 2013. Her deltok representanter fra etterutdanningsenhetene og faglig ansvarlige fra DMMH (Ingar Pareliussen og Marianne Pehrson) og HiT (Linda M. Nilsen og Kari Krogstad). I tillegg inviterte NAFO Universitetet i Stavanger (UiS) (Elsa Kaldtvedt og Mette Høgsang) selv om de ikke deltar i dette tiltaket med midlene fra Utdanningsdirektoratet. UiS fikk i oppdrag fra fylkesmannen i Rogaland å sette i gang kompetansetiltak for flerspråklige assistenter i barnehagene fra våren 2014. Fordi UiS og Fylkesmannen i Rogaland er med i NAFOs nasjonale nettverk for universiteter og høgskoler, tok UiS kontakt med NAFO da de skulle planlegge oppstart av Kompass. Høgskolen i Oslo og Akershus deltok også på dette fagseminaret som veiledere (Marit Granholt og Anne Furu).

Høgskolene rapporterer at det å ha et slikt fagseminar og delta i et nettverk med andre som tilbyr samme type studietilbud er nyttig.

Slike nettverkssamlinger og oppfølginger fra NAFO vil være med på å knytte kontakter mellom utdanningsinstitusjoner som tilbyr samme type studier. Dette vil kunne være av stor betydning når studiet skal videreutvikles (rapport fra DMMH)

Deltakelse

Ut fra de økonomiske rammene høgskolen fikk var det i utgangspunktet opprettet tilbud med inntil 20 deltakere ved begge høgskolene.

Ved HiT var det 20 deltakere som startet, og 18 som gjennomførte kurset. 7 av disse gjennomførte kurset med 15 studiepoeng. Deltakerne har vært fra kommuner i Telemark (Porsgrunn, Skien), Vestfold (Sandefjord, Larvik) og Buskerud (Drammen, Kongsberg, Mjøndalen). Den geografiske spredningen gjorde at HiT valgte å legge studiesamlingene til høgskolens lokaler i Porsgrunn, Drammen og Notodden.

Ved DMMH har 7 deltakere fra Trondheim kommune deltatt. Alle disse har tatt 15 studiepoeng. Det var store utfordringer med rekrutteringen i Trøndelagsregionen, og DMMH var tidlig i dialog med NAFO om dette. Vi valgte å gjennomføre kompetansetiltaket med en modell der NAFO finansierte studieplassene til de flerspråklige assistentene. DMMH har derfor i samråd med NAFO valgt å knytte disse deltakerne til et ordinær KOMPASS-kurs, men at de får ekstra oppfølging og spesialisert fagplan knyttet til målene for dette kompetansetiltaket fra DMMH. NAFO har derfor tildelt DMMH kr 140 000,- i stedet for kr 400 000,-. Rekruttering var også en utfordring i Trøndelag i 2010, da første runde med Kompass for flerspråklige assistenter ble gjennomført. Da hadde kurset en ramme på 30 deltakere, men det var 19 som meldte seg på og 17 som gjennomførte kurset.

Vurdering av måloppnåelse

NAFO har mottatt rapporter fra DMMH og HiT og baserer våre vurderinger på disse (se vedlegg).

Målet for tiltaket har vært å utvikle to- og flerspråklige assistenter sin barnehagefaglige kompetanse og øke deres bevissthet rundt egne kvaliteter og sin egen rolle i barnehagen. I følge høgskolenes egne rapporter har tiltaket vært utformet i tråd med målsettingen.

Som en annen av studentene skriver i evalueringsskjemaet: At jeg forstår mer, leser mer, fokuserer, er mer tydelig og en annen student skriver Jeg har fått mer forståelse for det jeg gjør og det barna gjør. Jeg har mer kunnskap om det jeg gjør og vet hvordan jeg skal bruke min kunnskap i praktisk arbeid (rapport fra HiT)

Flere gir uttrykk for at de får styrket troen på seg selv som fagpersoner i barnehagen, og at det er svært givende å møte andre studenter som står i den samme hverdagen som de selv (rapport fra DMMH).

Veilederne fra barnehagene gir også tilbakemelding på at deltakerne på Kompass har utviklet sin barnehagefaglige kompetanse: «Ja, de hevder seg mer i barnehagen og ser på seg selv som verdifulle. De er tryggere og tør å stå fram og de er mer faglige bevisste» (rapport fra HiT).

Det er også et mål at kompetansetiltaket skal ha en effekt på barnehagen som lærende organisasjon, slik at hele personalet skal utvikle sin forståelse og kunnskap om flerspråklige og flerkulturelle perspektiver. Dette er en prosess som er vanskelig å måle. DMMH ønsker å invitere de flerspråklige assistentene som har deltatt på Kompass til en erfaringsutveksling om hvilket utbytte de har hatt av studiet på et senere tidspunkt. Dette har de god erfaring med fra tidligere Kompass-grupper.

Ved HiT har veilederne i barnehagene gitt tilbakemeldinger om at «kurset har ført til kompetanseløft hos de to- og flerspråklige assistentene, og at dette igjen har hatt positive ringvirkninger i barnehagen for øvrig» (rapport fra HiT).

Betydning for høgskolene og NAFO

Det har også vært et mål med kompetansetiltaket å bistå høgskolene med utvikling av kompetanse innen flerspråklige og flerkulturelle perspektiver, og styrke samarbeidet mellom høgskolene og NAFO. For NAFO er det viktig å ha pågående samarbeidsprosjekter med høgskoler og universiteter. I sin rapport skriver HiT:

Kurset har gitt høgskolen større to- og flerspråklig kompetanse. Samtidig har vi fått erfaring med kompetansehevingsprosjekter for assistenter og fått anledning til å undersøke nye og andre samarbeidsformer med enkelte barnehager og andre ressurspersoner [...].

I de nasjonale sentrenes mandat heter det at vi skal «skal bistå UH-sektoren i arbeidet med satsinger på kompetanseutvikling». Gjennom slike prosjekter som dette kompetansetiltaket gis det mulighet for reelt samarbeid og utveksling av kompetanse.

Vi har også styrket positive samarbeidsallianser med NAFO [...]. Vi ser at den oppfølging NAFO har hatt ift HiT er av stor betydning for vårt fagmiljø, så vi ønsker velkommen anledningen til å kunne tilby KOMPASS ved HiT flere ganger (rapport fra HiT).

DMMH trekker fram det faglige nettverket med NAFO og de andre høgskolene som betydningsfullt i arbeidet med kompetansetiltaket.

Slike nettverkssamlinger og oppfølginger fra NAFO vil være med på å knytte kontakter mellom utdanningsinstitusjoner som tilbyr samme type studier. Dette vil kunne være av stor betydning når studiet skal videreutvikles (rapport fra DMMH).

NAFO har god og bred erfaring med å samarbeide med universiteter og høyskoler når det gjelder kompetansetiltak i barnehagesektoren for ulike målgrupper. Slikt samarbeid gjør at vi får større innsikt i barnehagelærerutdanningenes kompetanse og kompetansebehov, slik at vi bedre kan bistå UH-sektoren når det gjelder kompetanseutvikling. Erfaringer og faglig kompetanse fra høyskolene og universitetene er også viktige for NAFO i videre arbeid med kompetansetiltak og for den faglige utviklingen av senteret.

Som nevnt innledningsvis har NAFO fått omdisponert midler som skulle ha vært brukt for å starte opp kompetansetiltak for flerspråklige assistenter i Østfold. I samarbeid med HiOA skal det fra høsten 2014 gis tilbud om kurs for assistenter som har behov for å videreutvikle sine muntlige og skriftlige norskspråklige ferdigheter, samt få bedre faglig innsikt for å være gode yrkesutøvere i profesjonssammenheng i barnehagen. Vi ser at dette er en viktig målgruppe som kanskje ikke har hatt muligheter for å begynne på Kompass tidligere, på grunn av for svake ferdigheter i norsk muntlig og skriftlig. Disse får nå et tilbud som både handler om å styrke norskspråklige ferdigheter, samtidig som de utvikler sin barnehagefaglige kompetanse. HiOA har i perioden 2013-2014 gjennomført et slikt kurs for ansatte i bydel Søndre Nordstrand med svært gode erfaringer. På sikt kunne det være interessant å kunne tilby et slikt kurs også i andre regioner, i samarbeid med andre høyskoler og universiteter. I høyskolenes rapporter fra Kompetansetiltak for flerspråklige assistenter, både fra dette året men også fra 2010-2012, er deltakernes varierende grad av norskferdigheter en av utfordringene. I HiOA sin programplan for dette

kurset er intensjonen blant annet at dette kan være et forkurs til Kompass for denne målgruppen.

Vedlegg:

Rapport fra DMMH

Rapport fra HiT